

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 16. Misericors, & justus, est Deus. Ex Veteri pleráque symbolicè. Ex Novo. Ex Patribus, & aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

canos, ac peccatores. An non ille est Jesus, qui puer nec nasci, nec porcari, patitur, nisi ex Virgine Maria, à justo Simeone? cur modo non solum à iustis, sed & peccatoribus, patitur tractari? S. Bernardus l. de Purif. nullum ibi locum peccator habuit, omnes fuere perfecti, omnes iusti, omnes sancti. Sed nunquid hos tantum salvabis Domine? crescit corpus, crescit & miseratio; *homines, & jumento, salvabis.* Baeza t. 2. l. 6. c. 4. §. 13.

Mulier in civitate peccatrix. Luc. 7. 37. Mulierem vocat, quia nomen fragilitatis: misericordia maxime respicit miseriam. Sylveira hic.

Avulsus est ab eis, quantum jactus est lapidis. Luc. 22. 41. Simon Cas. in Matth. *progressus pusillum, scilicet quantum jactus est lapidis:* ut nunquam ab aliquo elongetur Christus; quam cor lapideum hominis ad ipsum non possit, si velit, converti. *Facta est quasi vidua.* Thren. 1. 1. S. Paschaf. l. 1 in Thren. *quasi vidua,* & non verè vidua: quoniam, et si à sponso despicitur, sponsalitates tamen ejus jura manent; ut, si redierit prioraque dilectionis opera impleverit; sponsum saltem per poenitentiam respiciat. Baeza t. 1. l. 4. c. 2. §. 12.

Capilli candidi tanquam lana alba. Apoc. 1. 14. Victor Pictav. Ep. in capillis albis albatorem est similitudo; lana similis propter oves. Ipsa ovem errantem tulit humeris. Luc. 15. 5. Inde sic coronatur Christus: nulla enim corona Christo pretiosior, quam peccatores convertere, & reducere ad salutis gregem. Sylveira hic. q. 53.

Oculi ejus tanquam flamma ignis. Ib. S. Antonius Pad. in fragm. sup. Apoc. *oculi ejus &c.* id est, respectus gratiae Christi, tanquam ignis glaciem, id est, cor peccatoris congelatum dissolvens. Luc. 22. 61. *Dominus respexit Petrum, oculis scilicet misericordiae, & flevit amare:* quia dissoluta fuit glacies cordis ejus in lacrymas compunctionis. Gelfridus conc. 34. oculi ejus intentio ejus: quia autem charitas ignis, flammam ignis est nimietas charitatis; bonorum nostrorum non egens subvenire nobis solò nituitu vehementissimae charitatis intendit. Id. hic.

Quamdiu vivimus, si datur contra nos in Curia justitiae, possumus appellare ad Curiam misericordiae; sicut fecit David, & Ezechias. S. Vincent. Ferr. l. 3. f. 2. Rogat.

Qui fugit dexteram divinae benignitatis, incidit in sinistram divinae severitatis. S. Bernardus t. 2. f. 54.

Multi volunt misericordiam, retinendo peccati miseriam: & orant misereri; sed nolunt emendari. Superbia maxima est, petere misericordiam, & in vitiis velle manere. Simon Cas. l. 1. c. 26.

§. XV.

De misericordia Dei praesumptio.

Reversa sunt aquae, & operuerunt currus. Ex. 14. 28. Quantae temeritatis, & Polyant. h. Sac. Tom. II.

dementiae, Pharao iratum habet Deum; nec tamen terrebatur. Persuasit sibi impius, Deum etiam tunc fore benignum, quem toties expertus fuerat. Abutebatur divina misericordia: ex ea sumpsit occasionem peccata peccatis cumulandi. S. Gregor. M. in l. Reg. c. 3. peccare, & de Dei Creatoris clementia praesumere; pelago justitiae ejus exponi est. Castillo Illar. 164.

Quam magna multitudo dulcedinis tua, Domine, quam abscondisti timentibus te. Pl. 30. 20. Origenes tom. 1. in Ezech. notat, abscondi dulcedinem hanc non diligentibus, id est, perfectis viris; sed timentibus, id est, qui parum in virtute profecerunt. His utiliter absconditur, ne praesumptionem ingerat: & manifestatur justitia, ut utiliter timeant. Parvuli, ait Origenes, non possunt cum emolumento suo ducere, quod amentur à patre; ne dissolvantur, ne despiciant bonitatem Dei. Pinna Ethol. 64.

Publicani, & meretrices, praecedent vos in regnum Dei. Matth. 21. 31. Idcirco ad telonia, & prostibula, currendum? absit! imò potius ab iis ideo procul cedendum. S. Ambrosius l. de Elia, & junio c. 20. ex iis verbis sic concludit: ergo quia tam misericordem habemus Dominum, qui etiam gravi ignoscet errori; convertamus nos à vitiis; non recedamus à lege; praecipuum Domini quasi servi sedulis studiis exequamur. Magis quodammodo Dei misericordia timenda, quam justitia; qui enim justitiam offendit, habet misericordiam pro asylo; qui autem misericordiam offendit, quae ara eum tuebitur? Mendoza in 1. Reg. 4. Annot. 10. sect. 2.

Quemcumque osculatus fuero &c. Matth. 26. 48. Proh dolor! quantam proditoris anima pravitate suscipit! quibus oculis tunc Magistrum aspexit? quod signum proditoris dedit? Quemcumque osculabor. Confidebat in lenitate Magistri: quae res maxime confundere illum hominem, & omnem privare veniam, sufficit; quia ita mansuetum prodebat Magistrum. S. Chrysol. hom. 48. in Matth.

Sic timeat (peccator) justitiam; ut quaerat misericordiam: sic de misericordia confidat; ut tamen justitiam contremisecat. Caesarius Arelat. hom. 13. Desperatio. Vide Spes.

§. XVI.

Misericors, & justus, est Deus.

Ex Veteri, pleraque Symbolicè.

Cumq; transissent septem dies, aquae inundaverunt super terram &c. Gen. 7. 10. S. Ambrosius l. de Noë, & arca: quae causa est, cur postquam ingressus est Noë in arcam, post septem dies diluvium factum sit? non enim otiosum videtur, quod non, aut plures, aut pauciores, interpositi sunt dies; sed tot, quot in constitutione Mundi fuerunt. Quò declaratur indicio; ipsum esse authorem Mundi, atque diluvii: Mundum propter bonitatem suam

suam condidit; diluuium misit nostrorum meritò delictorum.

Duos quoque Cherubim aureos ex utraque parte oraculi &c. Ex. 25. 18. &c. Deus in Propitiatorio dabat responsum inter duos Cherubim; quorum alter iustitiam, alter misericordiam, designat. Pinna Ethol. 126.

Tu quoque nosti, qua fecerit mihi Joab. 3. Reg. 2. 5. &c. Cum rationis ordo deponat, ut in perduelles, vel quoslibet inimicos, vivens sententiam ultionis exereret, moriens autem eis misericorditer indulgeret; cur moriens David Salomoni in regnum succedenti perdendos mandavit? sed sciendum est: quia per regnum David, qui tot persecutionibus, & arumnis, attritus, hoc præsens seculum designatur; in quo cum suis membris Christus affligitur, multisque tribulationibus Ecclesia laeceratur. Regnum verò Salomonis futurae vitæ denuntiat gloriam, Unus igitur, idemque, Redemptor noster; & nunc David est, & tunc Salomon erit. Nunc quasi David reproborum pravitates æquanimiter tolerat; & postmodum tanquam Salomon in gloria sua veniens, eos, quasi vibratò iudicii sui mucrone, trucidat. *Misericordiam, & iudicium, cantabo tibi Domine.* Pf. 100. 1. Petrus Dam. l. 2. ep. 20.

Præcepit Dominus. 3. Reg. 7. 17. 20. in templi columnis malogranata, catenasque depingi. Vult Deus ex domo sua fructum misericordiae, iustitiaeque catenas, sperari oportere; quæ sunt duæ columnæ, quibus totus orbis sustinetur. Diez conc. 2. in Com. Conf. Pont.

Obliviscatur ejus misericordia. Job. 24. 20. Omnipotentis Dei misericordia oblivisci ejus dicitur, qui omnipotentis Dei iustitia fuerit oblitus. Quisquis eum nunc iustum non timet, postea eum invenire misericordem non valet. S. Gregor. l. 7. mor. c. 31.

Exultavit ut gigas ad currendam viam. Pf. 18. 6. Non fat apta similitudine usus videtur Propheta; dum eum, quem nuptiali carmine v. 6. sponsum dicit, gigantem, & ad cursum alios provocantem, vocat. Magis enim ère videbatur, si cum vestibus pretiosis indutus, bellâ facie amabilem, depinxisset. Potius enim terreret sponsum homo gigantea proceritate ad cursum, & palæstram, alios laceffens. S. August. l. 12. de temp: ad hoc sponsum procedit de thalamo suo, exultavit ut gigas ad currendam viam suam; amabilis, & terribilis; severus, & serenus; pulcher bonis, asper malis. Pinna Ethol. 65.

Speciosus formâ præ filiis hominum. Pf. 44. 3. Mox tamen quasi militem strenuum, viribus potentem, armisque accinctum describit: *accingere gladiò tuo super femur tuum potentissime v. 4. Sagitta tua acuta. v. 6.* Docemur, utrumque miscere, & misericordiam, & iustitiam: nè aut solius misericordiae consideratio desides, aut solius iustitiae pusillanimes, faciat. Id. ib.

Quæduxit eos in nube diei, & totâ nocte in illuminatione ignis. Pf. 77. 14. S. Augustinus hic per nubem Christum intelligit. Qui ad coelestem patriam pergis, hujus columnæ ductum sequere, & cogita, quæ Christus inter ho-

mines degens pro te gesserit; & quæ acturus contra improbos in igne: quia columna nubis est benefaciens; ignis, puniens. Utranque columnam memoriâ tene. Id. Ethol. 99.

Misericordiam, & iudicium, cantabo tibi Domine. Pf. 100. 1. Potestas Domini semper aut miseretur, aut iudicat. Sed neque misericordia ipsius sine iudiciò, neque iudicium sine misericordiâ, reperitur: utraq; enim se mutuâ societate conjungunt. Cassiodorus hic.

Misericors Dominus, & iustus, & Deus noster miseretur. Pf. 114. 5. Ecce circumseptam iustitiam à misericordiâ, & tanquam in medio clausam; ut nec ingredi, nec aggredi, nisi per misericordiâ januam, queat. Diez. Misericordia Dei.

Verba Ecclesiastæ, filii David, regis Jerusalem. Eccl. 1. 1. Petrus Damiani l. 1. de Nat. B. V. tria Salomonis nomina adaptat Christo sic: filius regis, & rex; nec solum filius Dei, sed etiam Deus. Salomon, id est pacificus, est nobis in hoc exilio. Ecclesiastes, id est, concionator, erit in iudicio. Idida, id est, gloriosus, erit in regno, in exilio amabilis; in iudicio terribilis; in regno admirabilis. Cornelius hic.

Osculetur me osculò oris sui. Cant. 1. 1. Habet sponsus labia sua; & sponsa similiter. Labia sponsi sunt misericordia, & veritas: labia sponsæ sunt amor, & timor. Et hæc quatuor labia sibi invicem conjunguntur: nam misericordia amori conjungitur, & veritas timori. Hugo Card. hic.

Botrus Cyprî dilectus-Fasciculus myrrhæ. Cant. 1. 12. 13. Cur sponsus tam disparatis rebus comparatur? Uva dulcis, & palato gratia; myrrha autem amara, & gustui inhospita. Maximilianus II. Imp. ut modum ostenderet subditis, quem in regimine observatum voluit; curavit in Symbolo pingi aquilam, pede unò fulmen tenentem, alterâ auream coronam, cum Lem. In opportunitate utrumque q. d. promissis subditis liberaliter præmia largiar, malos puniam. Sic Deus fasciculus myrrhæ est iis, qui eum ad amaritudinem provocant &c. Paoletti D. Quinq.

Candidus, & rubicundus. Cant. 5. 10. Candidus propter misericordiam, rubicundus propter iustitiam. de Ponte hic. Exh. 19. §. 3.

Expectat Dominus ut misereatur vestri; & ideò exaltabitur parcens vobis. Il. 30. 18. Nec misericordia ejus præscribit iustitiæ, nec iustitia ejus aufert misericordiam: misericors, & iustus. S. August. l. 109. de temp.

Propterea expectat Dominus, ut misereatur vestri quia Deus iudicii Dominus. Il. 30. 18. Quia strictus iudicii rigor Dominus est datus; ideò ab illo præmittitur amor, præmittitur misericordia, perfecti iudicii comes, & iudicii antea mbulo. Bæza t. 2. l. 6. c. 3. §. 6.

Assumpsi mihi duas virgas: unam vocavi Decorem, alteram vocavi Funiculum. Zach. 11. 7. Intellige per has duas virgas, mi-

fericordiam, & justitiam. Diez conc. 2. in Com. Conf. Pont.

Ex Novo.

Vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam. Matth. 3. 16. Sub specie ignis super Apostolos. Act. 2. 3. quia, quantumvis in virtute profeceris; Dei timorem abjicere non debes. Pinna Ethol. 64.

Apparuerunt Moyses, & Elias. Matth. 17. 3. Hinc misericors, & mansuetus, Moyses; hinc severus, & justus, Elias quia justus Dominus, & misericors. Petrus Blefens. tr. de transf. D.

Statuet oves à dextris suis; hædos autem à sinistris. Matth. 25. 33. Sedet ad dexteram, habens in dextera misericordiam, in sinistra judicium. Et misericordiam multam nimis, & judicium multum nimis: in dextera aquam; in sinistra ignem, immobiliter tenens. S. Bernardus f. 2. de Ascens.

Quemcumque osculatus fuero, ipse est; tene te cum. Matth. 26. 48. Origenes tr. 37. in Matth. Dignum est querere, cum secundum faciem notus esset (Christus) omnibus habitantibus in Judæa; quare quasi non cognoscentibus effigiem ejus, dedit eis signum? R. venit de eo talis traditio ad nos, quoniam non solum duæ formæ erant in eo; una, secundum quam eum omnes videbant; altera, secundum quam transfiguratus est coram Discipulis in monte; sed etiam unicuique apparebat, secundum quod fuerat dignus. Sicut & de manna scriptum est, quod habebat saporem ad omnem usum convenientem. Et verbum Dei non similiter cunctis apparet. Propter hujusmodi transfigurationes ejus signò indigebant.

Osculabatur pedes ejus. Luc. 7. 38. Fallitur, qui sic osculatur misericordiam pedem, ut pedem judicii non attendat. S. Bernardus in festo S. Magd.

Stans retrò secus pedes. Ib. Pedes Domini sunt misericordia, & judicium, quibus venit ad peccatores. Hugo Card. hic.

Osculabatur pedes ejus. Ib. Pedes isti misericordia, & judicium; quorum alterum sine altero osculari vel temeraria securitas est, vel desperatio fugienda. S. Bernardus. In pede misericordiam reperit Magdalena salutem: *remittuntur tibi peccata.* At, post tantum beneficium acceptum, judicium instat, nè ob ingratitudinem pes misericordiam ipsius beneficii pondere suffocet peccatricem. Escobar t. 7. Proph. Chr. l. 1. obl. 4.

Infundens oleum & vinum. Luc. 10. 34. Oleum misericordiam, vinum justitiam. His stipatus incedit liberatus à malo. Simon Gaf. l. 8. c. 39.

Fatigatus ex itinere sedebat. Joan. 4. 6. Quod Jesus sedeat, judiciaria potestatis indicium est; quod fatigatus ex itinere, hoc pietatem, & benignitatem, ostendit. Baeza t. 2. l. 6. c. 3. §. 6.

Nèque ego te condemnabo: vade, & jam amplius noli peccare. Joan. 8. 11. *Vade.* Christi misericordiam indicat; *jam amplius noli peccare, justitiam.* S. August. t. 33. in Joan. quid est, Domine? faves ergo peccatis? non planè, sed attende, quod sequitur? vade, deinceps jam noli peccare. Ergo & Dominus damnavit? sed peccatum, non hominem: nam, si peccatorum fautor esset, diceret: vade, & vive, ut vis. De mea liberatione esto secura, quantumcumq; peccaveris, te ab omni pœna, etiam gehennæ liberabo. Non hoc dixit. Pinna Ethol. 65.

Similis erat aspectui lapidis jaspidis, & sardini. Apoc. 4. 3. Viegas, Pererius: jaspide virente significatur misericordia; sardo rubente justitia. Sylveira hic.

Iris erat in circuitu sedis, & de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua. Apoc. 4. 3. 5. Iris ex Ruperto misericordiam denotabat. Octavianus in Eccl. c. 2. v. 7.

Vicit leo. Apoc. 5. 5. *Vidi agnum stantem.* v. 6. Magna est differentia inter leonem, & agnum: leo est magnus, agnus parvus. Sed si utrumque consideramus; utrumque Redemptorem nostrum comprobamus: leo malos puniendo; agnus bonos redimendo. Richardus à S. Vict. l. 2. in Apoc. 3.

Ex Patribus, & aliis.

Labente ab ingenua innocentia dignitate homine, per multorum curricula temporum in Trinitatis sacrosancto Collegio, mirandum misericordia, & justitia, invicem habere conflictum. S. Laurent. Just. de triumph. c. 1.

Sicut per hyemem rigor, & tempestas, divina justitia; ita per æstatem serenitas divina misericordiam, significatur: dies ergo æstatis beneficia sunt divina pietatis, S. Bonavent. f. 3. in Epiph. D.

Sol. Lem. *Mortificat, & vivificat. Vel: Humiliat, & sublevat.* S. Cyprianus ep. 31. Sicut respici debet divina clementia; sic & respici debet divina censura: Deus enim, ut est indulgens; ita est præceptorum suorum exactor; & quidem diligens. Paravit cœlum; sed paravit & Tartarum: paravit refrigeria; sed paravit etiam æterna supplicia. Picinelli. Vide Bonitas Dei.